

Dato: 25.10.09
Saksnr.: 200814142-12
Arkivkode E: B10
Saksbehandler: Marianne Godtfredsen/Steinar Harbo

Saksgang
Oppvekststyret
Formannskapet

Møtedato
10.11.2009
18.11.2009

NOU 2009:18."Rett til læring." Høring.

Sammendrag:

Et offentlig utvalg ledet av kommunaldirektør i Trondheim kommune, Jorid Midtlyng, leverte 2. juli 2009 innstillingen NOU 2009:18 «Rett til læring» til kunnskapsminister Bård Vegar Solhjell. Innstillingen inneholder forslag som skal bidra til bedre læring for barn, unge og voksne med behov for særskilt hjelp og støtte. Innstillingen har vært ute til høring i barnehager, skoler, PPT og kommunalt foreldreutvalg. Høringsuttalelsene ligger som vedlegg.

Forslag til vedtak:

1. Kristiansand kommune oversender høringsuttalelsen i samsvar med barnehagedirektøren og skoledirektørens innstilling i saken.

Tor Sommerseth
rådmann

Nina Gjærum Reinhardt,
barnehagedirektør
Marie Føreland, skoledirektør.

Trykte vedlegg: Høringsuttalelse fra PPT

Utrykte vedlegg: Høringsuttalelser fra barnehagene
NOU – 18 Rett til læring

Bakgrunn for saken :

Et offentlig utvalg ledet av kommunaldirektør i Trondheim kommune, Jorid Midtlyng, leverte 2. juli 2009 innstillingen NOU 2009:18 «Rett til læring» til kunnskapsminister Bård Vegar Solhjell. Innstillingen inneholder forslag som skal bidra til bedre læring for barn, unge og voksne med behov for særskilt hjelp og støtte.

Mandat

Utvalgets mandat er bredt og sammensatt. Utvalget skal blant annet vurdere spesialundervisningens organisering, ressursbruk og resultater og om den ordinære opplæringen legger til rette for læring og utvikling for barn, unge og voksne med særskilte behov. På bakgrunn av analyser og vurderinger skal utvalget legge fram forslag til bedre organisering og effektiv ressursbruk i en helhetlig tiltakskjede, der fordelingen av ansvar, oppgaver og rolle skal bidra til målrettet og koordinert hjelp nærmest mulig brukeren. Utvalgets forslag skal fremmes innenfor eksisterende ressursrammer.

Hovedutfordringer

Utvalget bygger sin innstilling på fire sentrale utfordringer når det gjelder evnen til å gi tilpasset og likeverdig opplæring i en inkluderende barnehage/skole for alle:

1. Ensretting og mangel på hensyn til mangfoldet: Barnehager og skoler forstår og behandler mennesker mer likt enn mangfoldet tilsier. I for stor grad tar man ikke hensyn til eller har forståelse for variasjon og ulikhet mellom mennesker.

2. Ulik forståelse og praktisering av regelverket: Regelverket forstås og praktiseres ulikt fra kommune til kommune, fra skole til skole og innad på samme skole. Dette bidrar til store variasjoner i kvaliteten på opplæringen. Problemet er ikke nødvendigvis regelverket i seg selv, men heller måten det etterleves på.

3. Mangel på samordning og samarbeidskompetanse: Opplæringen og hjelpeapparatet består av ulike instanser med delansvar for tiltak overfor barn, unge og voksne med særskilte behov. Ofte samvirker disse ikke godt nok med hverandre eller med barnehage og skole. Konsekvensen er at det utføres dobbeltarbeid, at det mangler helhet og sammenheng i tilbudet og at informasjon mangler og at foresatte i mange tilfeller blir sittende igjen med koordineringsansvaret.

4. Forhold knyttet til den spesialpedagogiske innsatsen: Praktiseringen av spesialundervisning gjør at begrepet har fått et uklart innhold, at den spesialpedagogiske innsatsen kommer for sent og at sammenhengen fra kartlegging/utredning og konkret pedagogisk handling ikke blir ivare tatt godt nok.

Høringsuttalelse vedrørende NOU – ”Rett til læring” ved Barnehageetaten, Kristiansand kommune.

Prosessen i høringsuttalelsen:

Høringsnotatet er gjort tilgjengelig for alle enhetene i barnehageetaten. På et ledermøte ble det informert om de viktigste endringene for barnehagebarn i NOU – 18 ”Rett til læring”. På den bakgrunn har barnehagene og PPTjenesten gitt barnehagedirektøren innspill som er innarbeidet i høringsuttalelsen.

Generell kommentar:

Det er fint at det gjennom utredningen, Rett til læring, blir satt fokus på å bedre læringen for barn, unge og voksne med særskilte behov.

Midtlyngutvalget presiserer viktige og grunnleggende prinsipper for barnehage og skole, bygd på inkludering og likeverdig opplæring for alle.

Det er positivt at man får en dreining bort fra et ensidig fokus på diagnoser og enkeltindividet, til sammenhenger og systemer som barnet befinner seg i.

Barnehagedirektøren vil presisere at selv om barn under opplæringspliktig alder har behov for spesialpedagogisk hjelp, og omfattes av opplæringsloven § 5, er det en vesentlig forskjell på forutsetningene som ligger til grunn for rettigheten, når det gjelder barn under- og i skolealder. Paragraf 5.7 som omhandler spesialpedagogisk hjelp før opplæringspliktig alder, utløses som en individuell rettighet forankret i en sakkyndig vurdering. Paragraf 5.1 som omhandler rett til spesialundervisning i skolealder, utløses først når eleven ikke har et tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet.

Det er imidlertid etter barnehagedirektøren syn, en svakhet at utredningen, NOU – 18 Rett til læring, hovedsakelig er basert på skole. Barnehagefaglig kompetanse og foreldrerepresentasjon i utvalget savnes. I utvalgets mandat (s.31 i NOU-utredningen) brukes begreper som tidlig intervensjon for barn med særlige behov og tidlig innsats for livslang læring. Begrepet barnehage som institusjon er utelatt.

Det oppfattes uklart hva utvalget mener relatert til "ekstra tilrettelegging" på barnehagefeltet. Barnehagen har en rammeplan med syv fagområder, som stiller krav til hva barna skal få oppleve og erfare, og bygger på prosessmål.

Skolen har en læreplan med formulerte læringsmål og ferdigheter i hvert fag, for hver enkelt elev. Når retten til ekstra tilrettelegging skal utløses, "når eleven ikke har et tilfredsstillende læringsutbytte", kan man derfor ikke etter barnehagedirektøren oppfatning, bruke samme "kriterier" for barnehage og skole.

Selv om barnehage og skole tilhører Kunnskapsdepartementet og er en del av utdanningsforløpet, er det viktig å presisere at dette er to ulike selvstendige institusjoner, og som ifølge St.meld. 41 (Kvalitetsmelding for barnehager) skal ha hver sine særpreg.

Dette kommer etter barnehagedirektørens oppfatning, ikke tydelig frem i utredningen. Barnehageloven § 1 sier bl.a. følgende: "Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i LEK OG LÆRING, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap." Barnehagedirektøren vil presisere at for alle barn under opplæringspliktig alder, skal man ha fokus på læring gjennom lek.

Den spesialpedagogiske historien i Norge viser at man har gått fra en ensidig fokusering på individet og en diagnostisk tilnærming, til et mer systemrettet fokus.

Dette er en viktig og konstruktiv utvikling, hvor inkludering er grunnlaget for alt arbeid både i barnehage og skole.

For å sikre og ivareta enkeltbarnets rettigheter, må barnets vansker og hjelpebehov ikke kun defineres utifra et systemperspektiv, men må vurderes i et spenningsfelt mellom enkeltindividets behov og systemet. Det er først i dette perspektivet man vil kunne innfri målet om inkludering og likeverdig opplæring for alle.

Det er derfor viktig å presisere at det er behov for ulike løsninger for å imøtekomme det enkelte barns behov.

Det er vanskelig å se hvordan utvalgets forslag om rett til tilrettelegging, kan brukes relatert til barn som ikke går i barnehage, og som evt.pr.idag mottar spesialpedagogisk hjelp i hjemmet.

Barnehagetilbud er kun en rettighet, og man må derfor sikre at loven også omhandler barn som ikke går i barnehage, men likevel har behov for spesialpedagogisk hjelp.

Forøvrig støtter barnehagedirektøren følgende punkter i NOU – 18 ”Rett til læring”.

-Viktig og positivt at det lovfestes minimum to foreldresamtaler pr.år.

- Bra at det blir satt sterkere fokus på overganger og samarbeid mellom barnehage og skole, fra begge institusjoner. Både skole og barnehage må ansvarliggjøres i forhold til å sikre gode overganger.

-Støtter forslaget om at PPT skal være tettere på barnehagene og videreutvikle kompetanse innenfor læringsmiljø, problematferd og sammensatte lærvansker. PP-tjenesten uttaler:”Dersom PPT skal være tettere på barnehager enn tilfellet er i dag, må det for det første presiseres hva det betyr. For det andre må et eventuelt tettere samarbeid konsekvensutredes hva roller og kapasitet angår.”

-Nødvendig og viktig at barne- og ungdomsarbeidere får hevet sin kompetanse på læringsmiljø og vanlige læringsutfordringer hos barn,slik at de kan bidra til en inkluderende barnehage.Man vil samtidig presisere at det først og fremst bør settes stort fokus på å øke pedagogtettheten i barnehagen som en pedagogisk institusjon. Dette vil være med å sikre en god kvalitet.

-Positivt at masterutdanningene blir mer profesjonsorientert,når det gjelder praktisk pedagogisk orientering og at det stilles krav til praksis i studiene.

-Viktig at det blir satt fokus på og initiert til mer praksisnær forskning innenfor barnehagfeltet, når det gjelder spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging. En gruppe enhetsledere uttrykker følgende:”I barnehagene venter vi mer praksisnær forskning, for eksempel: hva hemmer og hva fremmer læring?”.

-Tverretalig samarbeid.

Det er viktig at det i fremtiden blir lovfestet et forpliktende samarbeid på tvers av etater, slik at barn og foreldre får et helhetlig tilbud.

Spesifikke kommentarer til punkter som omhandler barnehagfeltet:

1)NOU - 18 ”Rett til læring”, kap. 14. boks 14.1,side 162.

Opplæringsloven § 5.7 Rett til spesialpedagogisk hjelp, erstattes av en rett til ekstra tilrettelegging før opplæringspliktig alder.

Retten til tilrettelegging overføres til Barnehageloven.

Høringsuttalelse:

Barnehagedirektøren støtter Midtlyngutvalget presisering av viktige og grunnleggende prinsipper for barnehage og skole, bygd på inkludering og likeverdig opplæring for alle. Det er positivt at man får en dreining bort fra et ensidig fokus på diagnoser og enkeltindividet, til sammenhenger og systemer som barnet befinner seg i. Barnehagedirektøren støtter utvalget i at normalitetsbegrepet bør utvides.

Imidlertid opplever barnehagedirektøren at enhetsledere er svært skeptiske til Midtlyngutvalgets forslag om å erstatte Opplæringsloven § 5.7 Rett til spesialpedagogisk hjelp, med en rett til ekstra tilrettelegging før opplæringspliktig alder.

Formuleringen "rett til ekstra tilrettelegging" virker mer uklar enn gjeldende lovverk, med hensyn til når retten til ekstra tilrettelegging inntreffer og hvem den skal gjelde for. Retten til tilrettelegging mangler etter barnehagedirektøren syn, en tydelig retning, i forhold til innholdet som retten utløser.

"Spesialpedagogisk hjelp har dessuten et meningsinnhold som gir løfter om mer spesialisert kompetanse knyttet til opplæringen." Dette vil også sikre foreldres rett til å anke på et enkeltvedtak, noe som kan bli problematisk ved Midtlyngutvalgets forslag til endring.

Når utredningen foreslår at vedtak om ekstra tilrettelegging kan fattes uten sakkyndig vurdering, men basert på barnehagens egen saksforberedelse, gjort i samarbeid med PPT, stiller barnehagedirektøren seg spørrende til om man vil kunne sikre forvaltningslovens krav relatert til §17, §24, § 25. Paragrafene omhandler krav om at vedtaket skal begrunnes, bygge på relevant informasjon og sikre forvaltningens utrednings og informasjonsplikt.

Ved utvalgets forslag om "Rett til ekstra tilrettelegging", vil det etter barnehagedirektørens oppfatning, bli komplisert å sikre at spesialpedagogisk hjelp i barnehagen skal være gratis. (jmf. Opplæringsloven § 5.7.3 – fratrekk i foreldrebetaling). Dagens ordning med gratis spesialpedagogisk blir ikke nevnt i utredningen.

Når det i 2011 innføres rammetilskudd til kommunene, vil det i tider med store økonomiske utfordringer, være viktig med et sterkt og tydelig lovverk som ivaretar barn som har rett på spesialpedagogisk hjelp.

2) NOU - 18 "Rett til læring", kap.14, boks 14.1. side 162.

Vedtak om ekstra tilrettelegging i opplæringen kan fattes uten sakkyndig vurdering, slik det forutsettes i dagens § 5.3 i Opplæringsloven, men basert på barnehagens egen saksforberedelse, gjort i samarbeid med PPT.

Høringsuttalelse:

Det bør foretas en grundig faglig analyse av konsekvensene det vil medføre for barn under opplæringspliktig alder, at vedtak forslås fattet basert på barnehagens egen saksforberedelse, gjort i samarbeid med PPT.

Forslaget kan være positivt relatert til en tydeligere ansvarsfordeling, men krever en omfattende og forpliktende kompetansetilførsel på alle nivåer.

Utvalget åpner opp for at det kan utarbeides en sakkyndig vurdering under følgende forutsetninger:

- det er sannsynlig at det må gjøres avvik fra læreplanen
- skolen ikke har den nødvendige kompetansen
- foresatte og barnehage/skole krever det
- tilretteleggingen vil kunne forutsette større organisatoriske endringer.

Dette er et punkt som tydelig viser at det kan være vanskelig å få tak i hva utvalget mener, når det gjelder barnehage. Her uttrykkes en forskjellsbehandling av barn i barnehage og skole. Det sies for eksempel ikke noe om sakkyndig vurdering og avvik i forhold til det ordinære barnehagetilbudet. Det må også stilles krav til barnehagens kompetanse, ikke bare skolens kompetanse. Det blir viktig å definere hva som menes med større organisatoriske endringer.

3) NOU - 18 "Rett til læring", kap.14, boks 14.1, side 162.

Når tiltak som er satt inn for å bedre læringsutbyttet ikke har ønsket effekt, må barnehage/skole og PPT samhandle om den videre tilretteleggingen.

Høringsuttalelse:

Barnehagedirektøren støtter Midtlyngsutvalgets forslag.

Det bør innføres en lovfestet rett til en individuell opplæringsplan for barn som mottar spesialpedagogisk hjelp. Retten bør hjemles i barnehageloven. Pr. i dag er det kun elever i skolen som sikres en slik rett.

4) NOU - 18 "Rett til læring", kap.14, boks 14.1, side 162.

Den som har ansvar for gjennomføringen av ekstra tilrettelegging i opplæringen, må ha relevant kompetanse for å møte de utfordringene som ligger til grunn for tilretteleggingen, eks. spesialpedagogisk kompetanse.

Høringsuttalelse:

Barnehagedirektøren støtter Midtlyngsutvalgets forslag.

5) NOU - 18 "Rett til læring", kap.13, boks 13.1, side 154.

Læringsboka innføres som felles verktøy for tidlig innsats og oppfølging. Boka følger barnets og elevens utvikling, læring og læringsmiljø gjennom barnehage, grunnskole og videregående opplæring.

Høringsuttalelse:

Læringsboka kan være et godt verktøy for å sikre kvalitet, ikke minst i forhold til overgang mellom barnehage og skole. Den kan også være et godt dokumentasjons og rapporteringsverktøy. Bruken av læringsboka kan sikre kvaliteten på foreldresamtalene.

Hvis man velger å ta dette verktøyet i bruk, er et forslag å fokusere på 3 grupper:

- 1) Barn med funksjonsnedsettelse som har behov for ekstra tilrettelegging.
- 2) Barn som sliter på en eller annen måte (gråsonebarna)
- 3) Minoritetsspråklige barn.

Det bør foretas en nøye vurdering av hvilken informasjon som skal gis videre til skolen i form av ei læringsbok, og det må utarbeides en felles forståelse av hvordan boka skal brukes.

Det er viktig at informasjon som blir gitt videre til skolen har en nyttefunksjon for barnet og lærerne, og har et stort fokus på personvern og etiske retningslinjer.

PP-tjenesten uttrykker: "Læringsboka må utformes brukervennlig og rasjonaliserende, og ha samarbeidsstrukturer mellom hjem, barnehage og PPT som sikrer tiltaks kvalitet."

6) NOU - 18 "Rett til læring", kap.13, boks 13.1, side 154.

Kommunen får plikt til å sikre språkkartlegging av barn omkring fylte 3, 4 og 5 år. For tospråklige barn må begge språk kartlegges.

Høringsuttalelse:

Barnehagedirektøren ser det som positivt at det blir satt systematisk fokus på barns språkutvikling, og støtter at kartleggingen bør skje når barnet er 3 år.

Det er avgjørende at språkkartleggingen følges opp med gode og aktuelle tiltak.

Starter barn i barnehagen på et senere tidspunkt, må kartleggingen gjennomføres

når barnet starter i barnehagen.
Viktig at tospråklige barn kartlegges på begge språk.

7) NOU - 18 "Rett til læring", kap.13, boks 13.1, side 154.

Dokumentasjons – og rapporteringsarbeid i barnehage og skole, begrenses til det som tjener barnets og elevens utvikling, læring og læringsmiljø. Omfanget av dokumentasjons – og rapporterings-systemer må derfor gjennomgås med sikte på å skape sammenheng og frigjøre ressurser til lærings – og utviklingsarbeid.

Høringsuttalelse:

Viktig punkt hvor det presiseres at dokumentasjons – og rapporteringsarbeid begrenses til det som tjener barnets utvikling, læring og læringsmiljø. Pedagogene bør ha mest fokus på tiltak og godt pedagogisk arbeid blant barna. PP-tjenesten uttaler: "Barnehageeiers plikt til kontinuerlig og systematisk oppfølging må ikke føre til en praksis med måling og vurdering basert på "forenklede forestillinger om normalitet og avvik. Det er den kliniske vurderingskompetansen og det samarbeidende faglige skjønn, som må viderutvikles i barnehagen."

Spesifikke kommentarer som handler om skolefeltet. NOU 2009: 18. "Rett til læring"

Utvalget har, etter skoledirektørens mening, levert et solid arbeid innen et stort og vanskelig felt. Det er pekt på hovedutfordringer og gitt over 60 forslag til ulike tiltak.

Utvalgets beskrivelse av nåsituasjonen og tiltak for å endre en uheldig utvikling, støttes i all hovedsak av skoledirektøren.

Vi vil kommentere hovedutfordringene, og de som vi mener er de viktigste forslagene.

- Ensretting og mangel på hensyn til mangfoldet.

Mye tyder på at skolen i for stor grad er tilpasset en gjennomsnittselev som ikke finnes. Utdanningssystemet er spesielt godt tilpasset en gruppe veltilpassede elever med foreldre som selv har lyktes i utdanningssystemet. I tillegg kan det se ut som at de som arbeider i skolen i stor grad har samme bakgrunn.

Når opplæringen rettes mot "normaleleven" vil de som representerer noe annet få en opplæring som er mindre tilrettelagt og mindre tilpasset deres behov.

Skoledirektøren er enig med utvalget i at normalitetsbegrepet bør utvides og at det normale bør være integrering innenfor fellesskapet. Forskning viser at for store grupper elever med særskilte behov er det å være i et fellesskap med andre oftest bedre enn andre løsninger.

- Ulik forståelse og praktisering av regelverket.

Det er godt dokumentert at det er store forskjeller i omfanget av spesialundervisning. Antall elever som får spesialundervisning varierer ifra 1-2% til 16-17% innenfor et fylke. Variasjonene er også store innen hver kommune.

Skoledirektøren er enig med utvalget at utfordringen er å sikre relevant faglig kompetanse gjennom hele opplæringssystemet, og at kompetansen er tilstede og tilgjengelig når behovet er der.

I mange tilfeller kan det se ut til at retten til tiltak har mer fokus enn kvaliteten på tiltaket.

- Mangel på samordning og samarbeidskompetanse.

Utfordringen her er at hjelpeapparatet består av mange instanser med delansvar for tiltak. Skoledirektøren er enig med utvalget i at et tydelig regelverk og felles klare rutiner er en forutsetning for å lykkes. Koordinering av tiltak gjennom en individuell plan, er et annet virkemiddel som det bør arbeides videre med.

- **Forhold knyttet til den spesialpedagogiske innsatsen.**

Bare en del av det som i dag omtales som spesialundervisning, er opplæring utført av personale med spesielle forutsetninger for og kompetanse til å støtte læringen til eleven. Begrepet "spesialundervisning" har et uklart innhold.

Spesialundervisningen settes inn sent, og det er i for stor grad en "vente og se" holding. Finland setter inn omfattende hjelpetiltak tidlig og målrettet mot elever som ikke har tilstrekkelig utbytte av opplæringen for så å kunne redusere innsatsen etter hvert.

I tillegg peker utvalget på at diagnose ikke er en forutsetning for å få spesialpedagogisk eller annen kompetent hjelp.

Synspunktene over støttes av skoledirektøren.

Kommentarer til noen av utvalgets forslag:

Tidlig innsats og forebygging:

"Barnehage- og skoleeier får en plikt til kontinuerlig og systematisk oppfølging av barns og elevers utvikling, læring og læringsmiljø. Det utvikles en ressursbank med varierte verktøy som en støtte for barnehager og skoler i oppfølgingen av barn og elever. *Læringsboka* innføres som felles verktøy for tidlig innsats og oppfølging. Boka følger barnets og elevens utvikling, læring og læringsmiljø gjennom barnehage, grunnskole og videregående opplæring."

Skoledirektøren støtter en sterkere forpliktelse til kommunene om tidlig innsats og forebygging. Opprettelsen av en ressursbank som tar utgangspunkt i de mange gode verktøyene for kartlegging og oppfølging, vil styrke arbeidet med å forbedre læringsutbytte. Skoledirektøren støtter, i prinsippet, forslaget om innføring av læringsboka som et felles verktøy for tidlig innsats og oppfølging.

Utvalget har kun behandlet dette tema på et overordnet nivå, og det er foreløpig flere spørsmål enn svar når det gjelder læringsboka. Det trengs et grundig arbeid for å definere hva boka skal inneholde. Det er også viktig at læringsboka ikke kommer "på toppen" av alt arbeidet en lærer skal gjøre. Læringsboka bør i stor grad inneholde ting som allerede er kjent.

Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen:

"Retten til spesialundervisning erstattes av en rett til *ekstra tilrettelegging i opplæringen*. Retten utløses som i dag når eleven ikke har tilfredsstillende læringsutbytte. Tilretteleggingen skjer gjennom bruk av personellressurser, materielle ressurser og organisatoriske tiltak. Dersom det er klart hvilken tilrettelegging det er behov for og skole, foresatte og PP-tjenesten er enige om tiltakene, foreslår utvalget at vedtak om ekstra tilrettelegging i opplæringen kan fattes uten sakkyndig vurdering".

Skoledirektøren støtter forslaget om at retten til spesialundervisning erstattes av en rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen.

Det overordnede og generelle prinsippet for all opplæring er at opplæringen skal tilpasses evner og forutsetninger hos den enkelte elev. Det er i dagens lovverk et unaturlig skille mellom ordinær opplæring og spesialundervisning. For de fleste elever bør ekstra tilrettelegging være av kort varighet.

Skoledirektøren er enig med utvalget at det ikke er et skille mellom tilpasset opplæring og ekstra tilrettelegging i opplæringen. Det er hele tiden snakk om en opplæring som skal være tilpasset, men for noen elever vil tilpassingen kreve ekstra tilrettelegging. Ekstra tilrettelegging bør ikke automatisk forutsette sakkyndig vurdering. Dersom skole, foresatte og PP-tjenesten er enige om tiltakene, er det ingen grunn til å bruke mye tid og ressurser på

formelle prosedyrer. Dersom foresatte mener tiltakene ikke er gode nok, kan vedtaket påklages.

Forslaget vil også bidra til å frigjøre kapasitet i PP-tjenesten. Tiltak vil kunne settes i verk tidligere uten å vente på at en sakkyndig vurdering foreligger.

Sikkerheten i at det skal utarbeides sakkyndig vurdering dersom det

- gjøres avvik fra læreplanen
- foresatte eller skolen krever det
- eller at tilretteleggingen vil kunne forutsette større organisatoriske endringer

gjør at skoledirektøren støtter forslaget om at retten til spesialundervisning erstattes med rett til ekstra tilrettelegging.

Tilpassede og fleksible opplæringsløp:

”Alle elever i yrkesfaglige utdanningsprogrammer

får tilbud om et 2+2-løp uavhengig av om de får læreplass eller ikke. Dersom eleven ikke får plass i lærebedrift, skal fylkeskommunen utvikle et tilbud med to års varighet på linje med opplæring i bedrift, eksempelvis gjennom en elevbedrift. Fylkeskommunene videreutvikler og gjør opplæringstilbud med avvik fra læreplanen tilgjengelig for elever som ved overgang fra grunnskole til videregående opplæring ikke har forutsetninger for studie- eller yrkeskompetanse.”

Utvalget har under dette punkt flere forslag. Skoledirektøren er enig i at skoleeier bør forsterke rutinene for overganger mellom barnehage, skole og lærebedrifter.

Frafallet i videregående opplæring er en stor utfordring, og det bør settes inn tiltak for å hindre at så mange elever faller fra. Skoledirektøren er enig med utvalget i at teorifagene oppleves som lite relevante av elever som helst vil skaffe seg praktisk kompetanse.

Et godt forslag er at fylkeskommunen videreutvikler og tilgjengeliggjør konkrete tilbud for elever som ikke har forutsetninger for studi- eller yrkeskompetanse. Et tilbud om et 2+2 løp støttes også.

Det trengs mer fleksibilitet på ungdomstrinnet og det bør legges sterkere vekt på praktisk opplæring for å kunne ta vare på alle elevene. Forsøket med nytt fag, arbeidslivsfag, bør intensiveres.

PP-tjenesten og Statped tettere på:

”Utvalget foreslår en klarere ansvarsfordeling

mellom PP-tjenesten og statlig spesialpedagogisk støttesystem (Statped). PP-tjenesten skal være tettere på barnehager og skoler, og videreutvikle kompetanse på læringsmiljø, problematferd og sammensatte lærevansker (områder med høy forekomst). Statped organiseres i fire spesialpedagogiske regionsentre (Sørøst, Vest, Midt og Nord). Disse bistår kommunene med spesialisert kompetanse på områdene syn, hørsel, språk/tale/kommunikasjon, ervervet hjerneskade og omfattende og sammensatte lærevansker. Som en følge av at regionsentrene skal arbeide med områder med lav forekomst, foreslås sentrene/avdelingene for sammensatte lærevansker avviklet i sin nåværende form.”

For Kristiansand er det viktig at det blir en klarere ansvarsfordeling mellom PP-tjenesten og Statped. Statped brukes i liten grad av kommunen, men vi kan se at mindre kommuner har mer behov enn oss.

Det virker naturlig at områder med høy forekomst har fokus hos PPT. I tillegg støtter skoledirektøren utvalgets forslag om at PPT skal være tettere på skolen. Dette kan bl.a. gjøres ved at de frigjorte midlene som følger av utvalgets forslag, er foreslått til å styrke PPT i kommunen.

Se egen høringsuttalelse fra PP-tjenesten.

Helhet krever tverrfaglig og tverretatlig samarbeid:

” Bestemmelser om individuell plan

hjemles i barnehageloven og opplæringsloven, og bestemmelsene i dagens særlover om individuell plan harmoniseres i de aktuelle lovverkene. Det innføres rett til én tjenesteyter (personlig koordinator) ved behov for langvarige og koordinerte tjenester. Det foretas en grenseoppgang mellom spesialisttjenesten innenfor opplæringssektoren (spesialpedagogiske regionsentre) og spesialisthelsetjenestene (barne- og ungdomsklinikkene) knyttet til deres ansvar og oppgaver overfor kommunene.”

Skoledirektøren ser læring som en livslang prosess hvor skole, hjem og fritid utgjør viktige arenaer som henger sammen og utfyller hverandre. Hjelp og støtte må derfor henge sammen. Individuell plan kan bidra til å plassere ansvar mellom ulike tjenester og nivåer. Tverretattlig og tverrfaglig samarbeid må styrkes for å gi barnet det beste tilbudet.

Økt kompetanse på alle nivåer:

”Den allmenne kvalifiseringen i relevante grunnutdanninger styrkes ut fra behovet for kompetanse knyttet til ekstra tilrettelegging i opplæringen, herunder spesialpedagogiske emner. Barnehager og skoler skal kunne håndtere utfordringer med relativt høy forekomst, eksempelvis knyttet til begynneropplæring (lesing, skriving, regning) og samspillvansker/psykiske vansker. Profesjonsorienteringen i de disiplinorienterte masterutdanningene styrkes når det gjelder praktisk-pedagogisk orientering, krav til praksis i studiene og rådgivning ved starten av yrkeskarrieren.”

Skoledirektøren er enig i at økt kompetanse er en hovedstrategi for å styrke skolens evne til å skape inkluderende miljøer. Spesielt gjelder dette utfordringer og dilemmaer som har relativt høy forekomst.

Lærerutdanningen må styrkes ved at pedagogiske emner vektlegges tydeligere i den obligatoriske delen. Spesialpedagogisk kompetanse er viktig, ikke bare for segregerte tiltak, men i minst like stor grad i vanlige klasser.